

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือน
กับภาวะการทำหน้าที่ในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนกับภาวะการทำหน้าที่ในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย

THE RELATIONSHIPS BETWEEN POST CONCUSSION SYNDROME AND FUNCTIONAL STATUS IN PATIENTS WITH MILD TRAUMATIC BRAIN INJURY

อินทิรา ทาเอื่อ 5036797 NSAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: เกศรินทร์ อุทธิยะประสิทธิ์, Ph.D. (Nursing), ปรางทิพย์ ฉายพุทธ, Ph.D. (Nursing), บรรพต สิทธินามสุวรรณ, พ.บ., ว.ว. (ประสาทยุติศาสตร์)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงบรรยายภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนกับภาวะการทำหน้าที่ในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย จำนวน 88 ราย ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลตติยภูมิ 3 แห่งในเขตภาคกลางระหว่างเดือนมิถุนายน 2552 ถึงกันยายน 2552 โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อยอายุเท่ากับหรือมากกว่า 18 ปี มีระดับความรู้สึกร่วมตามหลักการประเมินคะแนนกลาสโกว์ (Glasgow Coma Scale: GCS) 13-15 เมื่อแรกรับและจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล และขณะที่รับการรักษาในโรงพยาบาลระดับความรู้สึกร่วมตามหลักการประเมินคะแนนกลาสโกว์ต้องไม่น้อยกว่า 13 และมารับการตรวจตามนัดครั้งแรกหลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล 2 สัปดาห์ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว แบบบันทึกประวัติการบาดเจ็บที่ศีรษะ แบบสอบถามกลุ่มอาการภายหลังรับบาดเจ็บที่ศีรษะ (The Rivermead post concussion symptoms questionnaire: RPQ) ใช้วัดกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือน และแบบสอบถามผลกระทบต่อความเจ็บป่วย (The Sickness Impact Profile: SIP) ใช้วัดภาวะการทำหน้าที่และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 64.8 อายุเฉลี่ย 36.77 ± 15.53 ปี สาเหตุของการบาดเจ็บที่ศีรษะเกิดจากอุบัติเหตุการจราจรมากที่สุด (70.5%) หลังได้รับบาดเจ็บส่วนใหญ่ผู้ป่วยหมดสตินาน 30 นาที หลังลิ้มเหตุการณ์ช่วงระยะเวลาร้อยละ 72.7 กลุ่มตัวอย่างมีกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนอย่างน้อยหนึ่งอาการหรือมากกว่าร้อยละ 83 การเกิดและระดับความรุนแรงของกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนพบอาการด้านร่างกายมากที่สุด รองลงมาเป็นอาการด้านพฤติกรรมทางอารมณ์ อาการด้านความรู้คิด และอาการด้านเกี่ยวข้องกับกรมองเห็นตามลำดับ ส่วนภาวะการทำหน้าที่ของผู้ป่วยกลับพบว่า มีความบกพร่องด้านการทำหน้าที่ด้านจิตสังคมเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นความบกพร่องด้านการทำหน้าที่ด้านร่างกาย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนโดยรวมกับภาวะการทำหน้าที่โดยรวมและรายด้านพบว่า ความรุนแรงของกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับภาวะการทำหน้าที่โดยรวม การทำหน้าที่ด้านจิตสังคมและการทำหน้าที่ด้านร่างกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .597, .697$ และ $.324$; $p < .01$ ตามลำดับ)

ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อทีมสุขภาพในการประเมินและพัฒนารูปแบบการพยาบาลในการจัดการกับกลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือนในผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อยเมื่อจำหน่ายจากโรงพยาบาล โดยเฉพาะอาการด้านพฤติกรรมทางอารมณ์และการรู้คิด เพื่อส่งเสริมฟื้นฟูภาวะการทำหน้าที่ในผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระยะฟื้นฟู

คำสำคัญ: กลุ่มอาการภายหลังสมองได้รับการกระทบกระเทือน / ภาวะการทำหน้าที่ / ผู้ป่วยบาดเจ็บศีรษะเล็กน้อย

THE RELATIONSHIPS BETWEEN POST CONCUSSION SYNDROME AND FUNCTIONAL STATUS IN PATIENTS WITH MILD TRAUMATIC BRAIN INJURY

INTIRA TA-UE 5036797 NSAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: KETSARIN UTRİYAPRASIT, Ph.D. (NURSING), PRANGTIP CHAYAPUT, Ph.D. (NURSING), BUNPOT SITTHINAMSUWAN, M.D. M.Sc.

ABSTRACT

A cross-sectional correlational design aimed to study the relationships between post concussion syndrome and functional status in patients with mild traumatic brain injury (TBI). A convenient sample of 88 patients with mild TBI who followed-up in one of the three tertiary hospitals in central Thailand during June to September, 2009 were included in the study. The inclusion criteria required mild TBI patients aged 18 years or older, a Glasgow Coma Scale (GCS) score of 13-15 at the time of admission and discharge from hospital, and having the first follow-up within 2 weeks after discharge. The data were collected by questionnaires on demographic and clinical characteristics. The post concussion syndrome was measured using the Rivermead post concussion symptoms questionnaire (RPQ) and functional status was measured using the Sickness Impact Profile (SIP). Descriptive statistics and Pearson product moment correlation coefficient were utilized for data analysis.

The results revealed that the majority of participants were male (64.8%) with an average age of 36.77 ± 15.53 years. The most common cause of TBI was a traffic accident (70.5%). Many mild TBI patients had almost experienced a loss of consciousness for about 30 minutes and reported post traumatic amnesia (72.7%). Approximately 83% reported post concussion syndrome with at least one or more symptoms. The mild TBI patients reported post concussion syndrome at 2 weeks after discharge as follows: somatic symptoms, affective symptoms, cognitive symptoms, and vision-related symptoms. However, they perceived a limitation in functional status as a dimension of psychosocial functioning more than physical functioning. The relationships between total score of post concussion syndrome and total scores of functional status, dimension of psychosocial functioning and dimension of physical functioning were significantly positive ($r = .593, .697$ and $.324$; $p < .01$, respectively).

The findings in this study encourage the health care teams to evaluate post concussion syndrome and develop clinical practice guidelines and nursing intervention for management of the post concussion syndrome in mild TBI patients at discharge. In order to improve functional status in patients with mild TBI effectively, the affective and cognitive symptoms should be of more concern during the recovery period.

KEY WORDS: POST CONCUSSION SYNDROME / FUNCTIONAL STATUS / MILD TRAUMATIC BRAIN INJURY

169 pages